

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Dávid László és Társai Ügyvédi Iroda (1026 Budapest, Guyon Richárd utca 12., ügyintéző: dr. Papp Katalin ügyvéd) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű, III.rendű felperes neve (III.rendű felperes címe) III. rendű, IV.rendű felperes neve (IV.rendű felperes címe) IV. rendű, V.rendű felperes neve (V.rendű felperes címe) V. rendű, VI.rendű felperes neve (VI.rendű felperes címe) VI. rendű, VII.rendű felperes neve (VII.rendű felperes címe) VII. rendű, VIII.rendű felperes neve (VIII.rendű felperes címe) VIII. rendű, IX.rendű felperes neve (IX.rendű felperes címe) IX. rendű, X.rendű felperes neve (X.rendű felperes címe) X. rendű, XI.rendű felperes neve (XI.rendű felperes címe) XI. rendű, XII.rendű felperes neve (XII.rendű felperes címe) XII. rendű, XIII.rendű felperes neve (XIII.rendű felperes címe) XIII. rendű felpereseknek, a dr. Farkas János ügyvéd (1067 Budapest, Podmaniczky utca 41. fszt. 2.) által képviselt alperes neve alperes ellen örökség ellenértékének megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. november 27. napján meghozott 10.P.21.257/2009/7. számú ítélete ellen az alperes részéről 8. sorszám alatt, és az I-XIII. rendű alperesek részéről 9. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti.

Fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja, a felperes keresetét a kamatkövetelés tekintetében teljes egészében elutasítja.

Az alperes perköltség fizetési kötelezettségét mellőzi és a felpereseket kötelezi, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek - a III. és XI. rendű felperesek személyenként 110.800 (Száztízezer-nyolcszáz) forint, a II., IV., IX., XII., XIII. felperesek személyenként 22.160 (Huszonkétezer-százhatvan) forint, az I., V., VI., VII., VIII., X. rendű alperesek személyenként 36.940 (Harminchatezer-kilencszáznegyven) forint perköltséget.

A VI. rendű felperes kivételével kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak, az adóhatóság külön felhívására - a III. és XI. rendű felperesek személyenként 134.400 (Százharmincnégyezer-négyszáz) forint, a II., IV., IX., XII., XIII. felperesek személyenként 26.880 (Huszonhatezer-nyolcszáznyolcan) forint, az I., V., VII., VIII., X. rendű alperesek személyenként 44.800 (Negyvennégyezer-nyolcszáz) forint kereseti illetéket.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az ítélőtábla a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek - a III. és XI. rendű felperesek személyenként 4.000 (Négyezer) forint, a II., IV., IX., XII., XIII. felperesek személyenként 800 (Nyolcszáz) forint, az I., V., VI., VII., VIII., X. rendű alperesek személyenként 1.300 (Ezer-háromszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi továbbá a felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak, az adóhatóság külön felhívására - a III. és XI. rendű felperesek személyenként 18.440 (Tizennyolcezer-négyszáznegyven) forint, a II., IV., IX., XII., XIII. felperesek személyenként 3.690 (Háromezer-hatszázkilencven) forint, az I., V., VII., VIII., X. rendű alperesek személyenként 6.150 (Hatezer-százötven) forint, a VI. rendű alperes 4.550 (Négyezer-ötszázötven) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az 1994. október 4. napján végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt VII.rendű felperes neve (továbbiakban: örökhagyó) hagyatéki ügyében a közjegyző a 2002. január 8. napján meghozott Kjö.VIII. 301/2001/5. számú végzésével a Kjö.VIII.82/1995/11-I. számú öröklési bizonyítványt hatályon kívül helyezte és az örökhagyó hagyatékát képező, a ... telekingatlant törvényes öröklés jogcímén az alperesnek adta át. A végzés indokolása szerint a közjegyző - ismert hagyatéki vagyon hiányában - az utolsó havi nyugellátás miatt öröklési bizonyítványt állított ki. Ezt követően vált ismertté az örökhagyó ingatlan vagyona, amelyre tekintettel az öröklési bizonyítványt hatályon kívül helyezte és az ingatlan hagyatékot vérségi kapcsolaton alapuló örökös hiányában a szükségörökösnek adta át. Az alperes a részére átadott ingatlant a 2003. december 19. napján kelt adásvételi szerződéssel 11.200.000 forint vételárért eladta.

A felperesek képviselője a 2006. november 13. napján kelt, a Kincstári Vagyoni Igazgatóságnak írt levelében előadta, hogy a felperesek az örökhagyó törvényes örökösei. Az ingatlan értékesítésére figyelemmel az általuk örökölt ingatlan 11.200.000 forintos vételárát és annak 2003. december 19-től járó késedelmi kamatai megtérítését jogosultak követelni. Erre figyelemmel az alperes 15 napon

belül nyilatkozzon arra, hogy az előterjesztett igényt elismeri-e és hajlandó-e azt peren kívül teljesíteni. A felperesek örökösi minőségének igazolására a családfát ábrázoló táblázatot mellékelte. Az újabb, 2008. november 12. napján kelt levélben a képviselő az alperest 11.200.000 forint és annak 2003. december 22. napjától járó kamata megfizetésére szólította fel az előző levélben ismertetett tényeket megismételve, utalva arra, hogy az ismételten megküldött családfa alapját képező születési és halotti anyakönyvi kivonatok a képviselő rendelkezésére állnak.

A felperesek keresetükben az alperest törvényes öröklés jogcímén 11.200.000 forint és annak a Ptk. 301. §-a szerinti, 2003. december 22. napjától járó törvényes mértékű kamata, valamint perköltség megfizetésére kérték kötelezni. Utaltak arra, hogy az örökhagyó elhunyt testvérei leszármazóiként a hagyatékot a Ptk. 673. §-a alapján az örökhagyó halálával megszerezték, örökösi minőségük igazolására okiratokat csatoltak. Utaltak arra, hogy mivel az alperes a részére átadott ingatlant eladta, ezért annak helyébe lépett értékét, a vételárat követelik. Az eladással az alperes fizetési kötelezettsége „beállt”, ezért a vételár kamatát ennek objektív következményeként, kimentésétől függetlenül köteles megfizetni. Keresetüket az első tárgyaláson az alperes érdemi ellenkérelmének előterjesztése előtt, az alperes hagyatékkal kapcsolatos 118.835 forintos közölt költségére figyelemmel a tőkeösszeg tekintetében 11.081.165 forintra leszállították.

Az alperes a felperesek örökösi minőségét, a hagyatékból való részesedési arányát és a tőkekövetelést elismerte. A kamatkövetelés tekintetében utalt arra, hogy az legfeljebb a kereset benyújtásától jár, mert késedelembe nem esett, továbbá a perre okot nem adott, ezáltal perköltség fizetési kötelezettség sem terheli.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizesse meg a felpereseknek, képviselőjük letéti számlájára az utóbbi részletezésnek megfelelő összegeket és annak 2008. december 3. napjától a kifizetés napjáig számított a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, a III. és XI. rendű felpereseknek személyenként 2.216.233 forintot és 138.500 forint perköltséget, a II., IX., XIII., XII. és IV. rendű felpereseknek személyenként 443.247 forintot és 27.700 forint perköltséget, az I., X., VIII., V., VI. és VII. rendű felpereseknek személyenként 738.744 forintot és 44.300 forint perköltség, valamint a VI. rendű alperesnek további 44.300 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. További rendelkezése szerint az I-V. rendű és a VII-XIII. rendű felperesek illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 627.700 forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint a felperesek törvényes örökösi minőségüket családfával, valamint születési és halotti anyakönyvi kivonatokkal igazolták, ezáltal megállapítható, hogy az örökhagyó hagyatékát a Ptk. 673. § (1) és (2) bekezdése alapján az örökhagyó halálával megszerezték. Ha a hagyaték álörökös részére kerül átadásra, az álörökös a tényleges örökös rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, amit a Ptk. 361. § (1) bekezdése szerint köteles visszatéríteni. Ha a vagyoni előnyt természetben nem lehet visszaszolgáltatni, a Ptk. 363. (2)

bekezdése értelmében, annak értékét kell megtéríteni. Mindezek alapján kötelezte a bíróság az alperest a hagyatéki ingatlan vételárának megtérítésére.

Az alperes a követelt összeg után késedelmi kamat megfizetésére attól az időponttól kezdve köteles, amikor a felperesek a követelésre való jogosultságukat igazolták. Mindaddig, amíg az igényt érvényesítő személy, követelésre való jogosultságát nem igazolja, a Ptk. 302. § (2) bekezdése szerint késedelembbe esik, ezáltal a jogosult késedelme a Ptk. 303. § (3) bekezdése értelmében a kötelezett egyidejű késedelmét kizárja. A felperesek által csatolt iratokból megállapítható, hogy a 2008. december 3. napján kelt felszólító levéllel küldték meg az alperesnek azokat a közjegyző által hitelesített születési és halotti anyakönyvi kivonatokat, amelyek alapján meggyőződhetett arról, hogy megfelelő személyek részére teljesíthet. A felszólítás eredménytelenségére tekintettel a bíróság a kamatfizetés kezdő időpontját 2008. december 3. napjában határozta meg.

A felszólító levélre figyelemmel az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a perre okot nem adott, ezért a bíróság a perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján határozott. A felperesek javára megítélt perköltség a képviselőjük alapján megállapított, áfával növelt, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, valamint a 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapított ügyvédi munkadíj, ezen túlmenően az alperes a VI. rendű felperes által lerótt illeték megtérítésére is köteles. A VI. rendű felperes kivételével a felperesek illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illetéket az Itv. 4. § (1) bekezdése és az 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek és az alperes terjesztettek elő fellebbezést.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítéletet a kamatfizetés kezdő időpontja tekintetében kérték keresetüknek megfelelően megváltoztatni. Érveik szerint az elsőfokú bíróság által hivatkozott Ptk. 302. § (2) bekezdése nem létezik. A jogosult igényérvényesítésére vonatkozó esetleges késedelme jelen esetben nem releváns. Az alperes 2003. december 22. napján a hagyatékba tartozó ingatlan értékesítésével jutott jogalap nélkül pénzbeli előnyhöz a felperesek rovására, ezért ettől az időponttól kezdődően azt jogcím nélkül birtokolta. Erre figyelemmel vele szemben a felperesek kamatkövetelése a befolyt vételár hasznainak kiadására irányul a Ptk. 195. § (1) bekezdése alapján és nem az alperes késedelmére alapítva. A pénz haszna a gazdasági életben nem vitásan kamat, ezért az á örökös a kamatot, mint a vételár hasznát köteles a jogosultnak megfizetni, attól az időponttól kezdődően, amikor az ellenértékhez hozzájutott, amely igény megalapozásaként az elsőfokú eljárásban számos határozatra hivatkoztak. A felperesek az alperest törvényi örökösi minőségükre vonatkozó tájékoztatással 2006. november 16. napján a hozzá intézett levelükben nem vitásan a teljesítésre felszólították, ami jogi álláspontjuk szerint, igényérvényesítési késedelmüket mindenképpen megszakította.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítéletnek a kamatra, valamint a perköltségre vonatkozó rendelkezései megváltoztatását kérte. Utal arra, hogy a hagyatékot a közjegyző rendelkezése alapján szerezte meg, miután a hagyatéki eljárásban kibocsátott hirdetményre örökösök nem jelentkeztek. Erre figyelemmel a felperesi örökösöknek felróható, hogy csak évekkel később jelentkeztek az alperesnél, illetve indítottak pert a hagyaték megszerzésére. Az eltelt időre figyelemmel igényüket a hagyatéki eljárásban már nem érvényesíthették, ezért azt jogszabályi előírások folytán csak bírósági úton érvényesíthették. Az alperesnek nincs lehetősége arra, hogy a jogerős hagyatékátadó végzéssel ellentétben a tulajdonába került hagyatékot hatósági, vagy bírósági határozat nélkül átadja. Tévedett az elsőfokú bíróság abban, hogy az alperes a követelt összeg után késedelmi kamat megfizetésére attól az időponttól köteles, amikor a felperesek a követelésre való jogosultságukat igazolták. Az állami vagyonról szóló 2007.évi CVI. törvény 36. § (2) bekezdés f) pontja alapján a követelés peren kívüli elismerésére nincs mód, mert az adott jogszabályi rendelkezés szerint állami vagyon ingyenes átruházására csak peres eljárásban, a bíróság által jóváhagyott egyezség keretében a tulajdonjogról való lemondással kerülhet sor. Mindezekre figyelemmel az alperes a perre okot nem adott és a hagyaték átadásával késedelembe sem esett. Erre figyelemmel kérte a késedelmi kamat, valamint perköltség megfizetésére vonatkozó rendelkezések megváltoztatását és a felperesek perköltségben való marasztalását.

A felperesek ellenkérelmükben az alperes fellebbezésével érintett ítéleti rendelkezések helybenhagyását és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérték. Utaltak arra, hogy a perköltség viselése tekintetében a Pp. 80. (1) bekezdésének alkalmazására abban az esetben kerülhet sor, ha az alperes a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri. Az, hogy az alperes a perre okot nem adott, akkor valósulhat meg, ha mindent megtesz a per elkerülése, elhárítása érdekében. A felperesek az elsőfokú eljárásban csatolták felszólító leveleiket, amelyekre az alperes nem válaszolt, ezért került sor a perindításra. Az, hogy az alperes jogszabályi rendelkezés folytán nem jogosult a követelés peren kívüli elismerésére, az ő oldalán felmerülő olyan objektív körülmény, amelynek folytán a perre okot ad. A perben az alperes a perbeli egyezség megkötését meg sem kísérelte, amelyben a felek megállapodással rendezhették volna a perköltség viselését. Az adott esetben a másik feltétel sem teljesült, az alperes a követelést nem teljes egészében ismerte el, mert a felperesekkel szemben igényt érvényesített ráfordításai tekintetében. Kamatkövetelésük kezdő időpontja elsősorban a Ptk. 195. § (1) bekezdésén alapul, mely szerint a jogalap nélküli birtokos köteles kiadni a dolog meglévő hasznait. Ismételten hivatkoznak az EBH 200. 328. számú döntésre, mely szerint a késedelmi kamat az idegen pénz használatáért járó térítés. Az alperes a hagyaték tárgyát képező ingatlan elidegenítésétől annak vételárát birtokolja, amelynek használatáért kamat jár, függetlenül jó- vagy rosszhiszeműségétől.

A felperesek fellebbezése alaptalan, az alperes fellebbezése alapos.

Megalapozatlan az elsőfokú bíróság álláspontja, miszerint az alperest késedelmi kamatfizetési kötelezettség terheli. A Ptk. 301. § (1) bekezdése szerint pénztartozás esetében - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, vagy a felek másként nem állapodnak meg - a kötelezett a „késedelembe esés időpontjától” kezdve akkor is köteles késedelmi kamatot fizetni, ha tartozása egyébként kamatmentes. Ebből következően a késedelmi kamat fizetési kötelezettség alapja a kötelezett késedelme, amelyre a Ptk. 298. § a) és b) pontjai tartalmazznak rendelkezést. Ezek szerint a kötelezett késedelembe esik, ha a szerződésben megállapított vagy a szolgáltatás rendeltetéséből kétségtelenül megállapítható teljesítési időeredménytelenül eltelt (a pont) vagy más esetekben, ha kötelezettségét a jogosult felszólításra nem teljesíti (b pont). Mindezek tartalmából kitűnően a perbeli, szerződéses jogviszony hiányára alapított követelés tekintetében a kötelezett késedelme a Ptk. 298. § b) pontjában foglaltak alapján ítéltető meg.

A perbeli adatok szerint megállapítható, hogy az örökhagyó ingatlan hagyatékát a közjegyző az alperesnek adta át, ezért a Ptk. 361. § (1) bekezdése szerinti vagyoni előnye az ingatlan tulajdonjogának megszerzése volt. Miután az ingatlant eladta, a Ptk. 363. § (2) bekezdése szerint a természetben vissza nem szolgáltatatható dolog értékét, az ingatlan vételárát köteles megtéríteni. Lényeges körülményként kiemelendő, hogy a Ptk. 361. § (1) bekezdése szerinti visszaszolgáltatási kötelezettséget megalapozó jogviszonyt a jogalap nélküli gazdagodás ténye hozza létre, amelynek alanyai a gazdagodó, továbbá az a személy, akinek rovására az anyagi jogi szabályok szerint gazdagodott. A Ptk. 363. § (1) bekezdése szerint a gazdagodással kapcsolatos vagyoni előnyök visszatérítésére a jogalap nélküli birtoklásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A Legfelsőbb Bíróság - a bíróságok által kötelezően alkalmazandó - PK 262. számú állásfoglalása szerint a teljes hatályú jogerős hagyatékadó végzés az abban megjelölt örökösnek e minőségét és örökségének tárgyát közhitelesen igazolja mindaddig, amíg a bíróság peres eljárásban hozott határozattal másként nem dönt. Ezért a hagyatéki eljárásban részt nem vett, mellőzött örökös - hagyatéki eljárásban nem érvényesíthető - igényét a törvény rendes útján, perben érvényesítheti. Mindezekből következően a tényleges örökösnek öröklésből eredő igényét az álörökösrel szemben szükségszerűen perben kell érvényesítenie. Erre figyelemmel az örökös követelésének bejelentése, illetve annak teljesítésére irányuló peren kívüli felszólítása nem teremt anyagi jogi kötelezettséget az álörökös teljesítésére, aki ezért késedelembe sem eshet. Az álörökös, azaz a jogalap nélküli birtokos kiadási kötelezettsége a bíróságnak az igényt érvényesítő felperes örökös minőségét, ezáltal birtoklásra való jogosultságát megállapító határozatán alapul.

A felperesek fellebbezésükben a hagyatéki ingatlan értékesítéséből származó vételár után, annak használatából származó haszonként, a Ptk. 195. § (1) bekezdésére alapítva kérték az alperest a vételárhoz való hozzájárulás időpontjától járó kamat megfizetésére. A Ptk. 195. § (1) bekezdése alapján a jogalap nélküli birtokos a dolog használatáért térítésre nem kötelezhető, mert csak a dolog ténylegesen meglevő hasznait köteles kiadni. A perbeli esetben az alperes vagyoni

előnye, a jogalap nélküli birtoklás tárgya, a hagyatéki ingatlan tulajdonjogának megszerzése volt, amelynek eladására figyelemmel a felperesek részére a vagyoni előny értékét, a közel hét éve befolyt és felhasznált vételárat köteles megtéríteni. Mindezekre tekintettel a felperesek kamatkövetelése megalapozatlan.

Az elsőfokú ítélet indokolásából kitűnően a bíróság álláspontja szerint a perköltség viselésére a Pp. 80. § (1) bekezdése azért nem alkalmazható, mert annak egyik feltétele nem teljesült, a felszólító levelekre figyelemmel az alperes a perre okot adott. Ez az álláspont téves. Az előzőekben kifejtettek szerint a PK 262. számú állásfoglalás alapján az örökös öröklési igényét az álörökösrel szemben perben érvényesítheti, ebből következően a perre nem az alperes, hanem az adott okot, hogy a felperesek személye a hagyatéki eljárásban nem vált ismertté, továbbá az örökös haláláról és hagyatékáról azt követően szereztek tudomást, hogy igényüket hagyatéki eljárásban már nem érvényesíthették. Megalapozatlan továbbá a felperes hivatkozása, miszerint az alperes elismerése nem volt feltétel nélküli, mert a keresettel szemben ráfordításai tekintetében igényt érvényesített. A 2009. október 30. napján tartott tárgyalás jegyzőkönyvéből kitűnően az alperes ráfordításaival kapcsolatban eljárásjogilag igényt nem „érvényesített”. Annak összegszerűségét a bíróság kérdésére jelölte meg, amelyre figyelemmel a felperesek az alperes keresettel szembeni érdemi ellenkérelmének előterjesztése előtt keresetüket leszállították. Mindezekre figyelemmel a Pp. 80. § (1) bekezdése alkalmazásának feltételei fennállnak.

A kifejtettek alapján az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta. A felperesek keresetét a kamatkövetelés tekintetében teljes egészében elutasította. Az alperes perköltség fizetési kötelezettségét mellőzte és a Pp. 80. § (1) bekezdése alapján a felpereseket kötelezte az elsőfokú perköltség, az alperes képviselővel felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére, a felperesek keresetét elutasító helytálló rendelkezést helybenhagyta. A Pp. 253. § (3) bekezdése szerint a fellebbezés korlátaira tekintet nélkül határozott a le nem rótt kereseti illeték megfizetéséről, amelyet az illetékfeljegyzési jogban részesülő felperesek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelesek az államnak megtéríteni.

A másodfokú eljárásban a felperesek pervesztesek lettek, ezért az ítélőtábla a Pp. 78. (1) bekezdése szerint a fellebbezési érték alapulvételével kötelezte őket az alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére. A fellebbezési érték a felperesek tekintetében az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja alapján 400.000 forint, az alperes vonatkozásában 1.136.800 forint (kamat 400.000 forint Itv. 39. § (3) bekezdés c) pont, 736.800 forint perköltség). A megítélt perköltség a képviselő tevékenysége alapján mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíj. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint kötelezte továbbá a felpereseket az illetékfeljegyzési joguk, valamint az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére, a VI. rendű felperes részéről lerótt fellebbezési illeték figyelembevételével.

Budapest, 2010. július 1.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

. Hegedűs Mária s.k.,
előadó bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: